

17. Тищенко-Монастирська О.О. Категорія порівняння в кримськотатарській мові. *Українська Орієнталістика*. 2009–2010. Вип. 3–4. С. 182–185. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/6608> (дата звернення 10.08.2019).
18. Гришаева З.В. Сравнительные конструкции в чувашском и русском языках : автореферат дис. ... канд. филол. наук: 10.02.06, 10.02.01. Чебоксары, 1996. 19 с. URL: <http://cheloveknauka.com/v/441418/a#?page=2> (дата звернення 10.08.2019).
19. Черемисина М.И., Шамина Л.А. Выражение сравнения в тувинском языке. *Языки коренных народов Сибири*. 1996. Выпуск 3. С. 65–85. URL: http://www.philology.nsc.ru/journals/ykns/pdf/YKNS_03/1996_03_Cheremisina_Shamina.pdf (дата звернення 10.08.2019).
20. Садомина Н.С. Сравнительные конструкции в составе простого предложения (на материале шурышкарского и казымского диалектов хантыйского языка). *Вестник угроведения*. 2016. № 1 (24). С. 57–65. URL: <https://ouipir.ru/номер-журнала/вестник-угроведения-№-1-24-2016> (дата звернення: 10.08.2019).
21. Антонова Ю.В. Сравнительные конструкции в составе простого предложения с аналитическими показателями сравнения в шорском языке. *Вестник ТГПУ*. 2012. № 1 (116). С. 267–271. URL: https://vestnik.tspu.edu.ru/archive.html?year=2012&issue=1&article_id=3285 (дата звернення 10.08.2019).
22. Dilçin Cem Örneklerle Türk Şiir Bilgisi. Ankara : Türk Dil Kurumu Yayınları, 2005. 531 s.
23. Külekçi Numan Açıklamalar ve Örneklerle Edebi Sanatlar. Ankara : Akçağ Yayınları, 2011. 312 s.
24. Uğur Nurettin Anlambilim. Sözcünün anlam açılımı. İstanbul : Doruk Yayıncılık, 2007. 265 s. ISBN 975-553-398-2.
25. Ufuk Pilten Şahru Dil Bilimsel Açidan Benzetme ve Sait Faik Abasıyanık'ın Hikayelerindeki Görünümleri. *Türk Dili Dergisi*. 2015. Cilt 109 (Sayı 767–768 Kasım–Aralık). S. 318–342. URL: <http://www.tdk.org.tr/images/kasimaralik2015/20151238Şahru%20Pilten%20-%20Dilbilimsel%20Açidan%20Benzetme%20ve%20Sait%20Faik%20Abasıyanıkın%20Hikayelerindeki%20Görünümleri.pdf> (дата звернення 04.09.2019).
26. Altun Hilal Oytun Eski Anadolu Türkçesinde Benzetme Yapıları. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*. 2012. Sayı 17. S. 165–192. URL: http://www.academia.edu/3515764/Eski_Anadolu_Türkçesinde_Benzetme_Yapıları_Forms_of_Simile_in_Old_Anatolian_Turkish (дата звернення 04.09.2019).
27. Özünlü Unsal Edebiyatta Dil Kullanımları. İstanbul : Multilingual Yabancı Dil Yayınları, 2001. 272 s.
28. Чесноков П.В. Семантические формы мышления и их параметры. *Известия Южного федерального университета. Филологические науки*. 2007. № 1–2. С. 117–123. URL: <http://philol-journal.sfedu.ru/index.php/sfuphilol/article/view/11> (дата звернення: 05.08.2019).

УДК 512.161:81'367.625

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2019.11-2.4>

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПЕРИФРАСТИЧНИХ ФОРМ ТУРЕЦЬКОЇ МОВИ В УСНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

THE PARTICULARITIES OF FUNCTIONING OF PERIPHRASTICAL FORMS OF TURKISH LANGUAGE IN POLITICAL DISCOURSE

Спотар-Аяр Г.Ю.,

orcid.org/0000-0002-2861-6339

асистент кафедри тюркології

Інституту філології

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

У статті проаналізовано особливості функціонування перифрастичних форм в усному політичному дискурсі, вплив комунікативної мети та ситуації на частотність функціонування форм. Досліджено стилістичний потенціал бівербальної конструкції та чинники, які на нього впливають. Уперше досліджується специфіка реалізації аспектуальних та темпоральних відтінків перифрастичними формами, яка актуалізує використання конструкцій у сучасних офіційних політичних промовах. Зокрема, встановлено функціонування бівербальних конструкцій у текстах офіційних промов періоду Танзимату та проаналізовано чинники, що сприяли збільшенню їх використання у сучасному дискурсі. Найважливіший фактор, що вплинув на частотність вживання перифрастичних форм, – курс на наближення офіційної мови до зрозумілої простому народу зі збільшенням кількості лексем тюркського походження. У статті проаналізовано тексти офіційних виступів Президентів Турецької Республіки Р.Т. Ердогана та А. Гюля. Встановлено, що більшість використаних форм становить результативний вид, широке вживання синтаксичної валентності форм. Також спостерігається збільшення частотності функціонування аспектуалізотра *bulunmak*. Крім

того, спостерігається збільшення кількості форм проспективного та континуального видів. Це явище пояснюється реалізацією цими формами комунікативних стратегій впливу на реципієнтів інформації та стильовими вимогами до усного офіційного дискурсу, оскільки перифрастичні форми є зручним інструментом актуалізації в уяві реципієнта певного факту чи процесу. Збільшенню частотності функціонування перифрастичних форм сприяє збереження аспектуальних відтінків у будь-якій синтаксичній ролі. Абсолютно вмотивованим та стилістично влучним є вживання форм у вигляді інфінітивів, усічених інфінітивів, дієприкметникових та дієприслівникових зворотів у текстах політичних промов.

Ключові слова: перифрастичні форми, усний політичний дискурс, стилістичний потенціал перифрастичних форм.

The article presents the analysis of the periphrastical forms functioning in the political, and official speeches in particular, outlines stylistic particularities of the grammatical construct usage. The particularities of aspectual and temporal meanings realization by periphrastical constructions are analyzed for the first time due to its influence on usage frequency in official political speeches. The study also found the functioning of biverbal construction in official speeches of Tanzimat period and defined reasons of function increasing in modern discourse. The most important fact that influenced on usage frequency of periphrastical forms was the Turkish language reforms as a kind of language modernization in order to make the official language more understandable to common people and increase the usage of Turkic lexemes. The object of the study is peculiarities of the political speeches of R.T. Erdogan and A.Gul. The usage of resultant type was defined as the most used and the extension of auxiliary verb *bulunmak* functioning was indicated. Also, there is a tendency of increasing the usage of prospective and continual types of periphrastical forms, the purpose of which consists in belief of audience in expediency of certain actions or events. Periphrastical forms can be a convenient tool of actualization of a certain fact or process information in the receivers' opinion. Besides, one of the important reasons of functioning mentioned grammatical construction in modern political speeches is syntactical valence and capture of aspectual and temporal meanings at the same time, as periphrastical forms are used as infinitives, gerunds and participle constructions that makes the construction a convenient stylistic tool. The results of the work were defined on the basis of several linguistic theories.

Key words: periphrastical forms, political discourse, stylistic potential of periphrastical forms.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку функціональної граматики у турецьких лінгвістичних студіях перифрастичні форми дієслова є недостатньо дослідженою категорією дієслова. Зокрема, досі не існує досліджень їх стилістичного потенціалу. Ці конструкції мають власний набір аспектуально-темпоральних значень, які не можуть бути реалізовані іншими мовними засобами, тому їх використання є чітко вмотивованим комунікативними цілями та регламентованим вимогами функціонального стилю. Необхідність встановлення взаємозв'язку між комунікативними ситуаціями та особливостями функціонування перифрастичних форм у офіційно-діловому стилі актуалізує це дослідження.

Постановка завдання. Метою цього дослідження є визначення особливостей використання перифрастичних форм у межах усного офіційного дискурсу, виявлення чинників, що вплинули на формування стилістичного потенціалу перифрастичних форм у мові офіційно-ділових паперів.

Наукова новизна роботи. Це дослідження є першою спробою в українській тюркології узагальнити деякі твердження, що були раніше визначені авторами-тюркологами, але не були виділені в окреме функціональне дослідження, а також встановити стилістичний потенціал перифрастичних форм, беручи до уваги їх семантичні компоненти як чинники формування стилістичних відтінків.

Практичне значення роботи полягає в тому, що результати дослідження можуть бути використані в подальших наукових розробках у сфері грама-

тики, лексикології та стилістики турецької мови. Крім того, вони можуть бути використані під час аналізу та перекладу текстів офіційно-ділового стилю турецькою мовою.

Об'єктом дослідження є сукупність засобів вираження темпорально-аспектуального комплексу в турецькій мові в усному політичному дискурсі.

Предметом дослідження є парадигма перифрастичних форм в усних промовах турецьких політиків.

Виклад основного матеріалу. Свого часу перифрастичні форми не отримали однозначного статусу в лінгвістиці різних країн. Зокрема, вони були віднесені до категорії складних дієслів (*bileşik filler*) такими провідними турецькими граматастами, як Т. Демір, З. Коркмаз, С. Екер. Лише нещодавно вони були названі терміном «перифрастичний» у працях С. Аслан Демір, Ф. Байрактар. Перифрастичні форми розглядались як частина аспектуально-темпорального комплексу у європейських лінгвістичних студіях такими вченими, як Л. Йохансон, Г. Йендрашек, а в російськомовних тюркологічних школах видатні тюркологи М.С. Михайлов, Д.М. Насілов, В.Г. Гузев визначали їх як один із засобів реалізації видових чи акціонсартових значень. Саме тому досі стилістичним особливостям перифрастичних форм не приділялась увага на належному рівні, а отже, їх стилістичний потенціал не досліджений науковцями в усному офіційному дискурсі.

Офіційна політична промова – це усний політичний текст, який проголошується офіційною

владною особою перед масовою аудиторією, ставить назрілі завдання у тій чи іншій сфері громадського життя, дає рекомендації щодо здійснення поставлених завдань [2, с. 155]:

Bu konferansla resmen müzakereler açılmış oldu [9, с. 343]. – Зокрема, цією конференцією **розпочато процес офіційних переговорів**.

Слід зазначити, що в усному офіційному дискурсі турецької мови перифрастичні форми використовуються протягом тривалого періоду, вони зафіксовані у протоколах виступів нижньої палати Парламенту Османської Імперії:

Bu duvarlardan tereşşuh edecek esrar, acaba zannedecekler mi ki dün bütün kapılarını kapatmış olan o Heyet-i Ayanın tavanlarından ve duvarlarından dışarıya çıkmayacaktır? [11, с. 7] – *Наркотична речовина, яка вийде з цих стін, цікаво, чи будуть вони розмірковувати про те, що вона не просочиться через стіни та двері того Хейеті Айану (Верхньої Палати Парламенту) назовні?*

За своєю будовою перифрастичні форми є поєднанням нефінітної форми дієслова із аспектуалізатором *olmak/bulunmak*. До періоду прийняття курсу на націоналізацію турецької мови була характерна велика кількість запозичень, яка у мові офіційно-ділових паперів та усному офіційному діловому дискурсі сягала 80 відсотків. Зокрема, більшість предикатів утворювалась шляхом поєднання запозиченої лексеми арабського або перського походження із допоміжними дієсловами *etmek, olmak, uymak, kılmak, bulmak, bulunmak*, у тому числі і з дієприкметниками іншомовного походження, які, попри відсутність можливості реалізації у повній мірі сукупності значень аспектуально-темпорального комплексу, володіли значно більшою частотою функціонування з огляду на орієнтацію на вишуканість османської мови:

Her şey mihver-i layıkında cereyan etmekte devam ediyordu [11, с. 5]. – *Все продовжувалося у тому вигляді, на який заслуговувало*.

Отже, перифрастичні форми в усному політичному дискурсі початку двадцятого століття мали набагато меншу частотність вживання від потенційно можливої. Із прийняттям низки законів про очищення мови від запозичень (починаючи з 1928 року) частотність функціонування перифрастичних форм у офіційному дискурсі почала збільшуватись. Зокрема, важливу роль у формуванні нового курсу політичних промов відіграв саме фактор розуміння їх народом, тому мова, яку використовували політики, урядовці та громадські діячі, мала бути максимально близькою до народної. Наслідком цього є тенденція про-

тягом двадцятого століття до збільшення частотності функціонування та розширення парадигми видів перифрастичних форм в усному офіційному спілкуванні.

Однією із основних комунікативних цілей офіційного виступу є формування певного уявлення про події, цілі, завдання, плани та залучення підтримки і формування позитивного сприйняття повідомлюваного. Отже, офіційному дискурсу притаманна посилена емоційність, подолання бар'єру беземоційного подання інформації. Часто промова властиве яскраве підкреслення відношення автора до повідомлюваного, виражене за допомогою дієслова. Це офіційна мова державної влади, засоби впливу якої відрізняються від мовних засобів, використовуваних у художній, публіцистичній та розмовній мовах. [5, с. 236] Зокрема, перифрастичні форми стають зручним інструментом актуалізації в уяві реципієнта певного факту чи процесу:

BM Genel Kurulu'nun işgal altındaki toprakların temsili konusunda son olarak aldığı karara da olumlu oy vermiş bulunmaktayız [9, с. 463]. – *Ми проголосували за останнє рішення Генеральної Асамблеї ООН щодо представників територій, які перебувають під окупацією*.

У цьому випадку аорист засобом перифрастичної форми підкреслив, що саме у момент мовлення був уже отриманий результат і наслідки цього результату діють на момент виголошення промови. У порівнянні з синтетичною формою *vermiştik* у значенні «віддали» ми спостерігаємо комунікативну мету переконання реципієнтів саме у тривалості наслідків набуття ознаки, реалізовану афіксом *-makta* у складі аспектуалізатора.

Перифрастичні форми функціонують в офіційному дискурсі з конкретними комунікативними цілями, у деяких випадках аорист свідомо надає перевагу саме перифрастичним формам, а не складним синтетичним формам часу:

Kuruluşumuzdan bugüne kadar her kim ki AK Parti'nin bu varlık ilkelerinden sapmışsa, hem milletimizin gönlünden, hem de partimizin saflarından uzaklaşmış olur [12]. – *Зокрема ті, хто відійшов від основних принципів партії СР (Справедливості та розвитку), будуть відлучені від сердець нашого народу та з лав нашої партії*.

Як бачимо, у цьому випадку аорист свідомо підкреслив категоричність результату у футуральній перспективі, наголосивши на неминучості наслідку.

Зокрема, у офіційних промовах спостерігається різке збільшення частотності функціонування аспектуалізатора *bulunmak* у порівнянні із

текстами художнього, наукового та розмовного стилів. Це явище можна пояснити модальною семою аспетуалізатора – значеннєвим компонентом «факт, що дія реалізується через певні обставини, а процес відбувається не тільки завдяки акту волевиявлення аориста», наприклад:

Avrupa Birliği ile müzakerelerin başlaması veselesiye, müzakere süreciyle ilgili Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne bilgi vermek için söz almış bulunuyoruz [9, с. 343]. – *Отже, я взяв слово надати інформацію Великим Національним Зборам Туреччини щодо переговорного процесу з Євросоюзом з нагоди початку переговорного процесу.*

У ході дослідження здійснено аналіз виступів А. Гюля та Р.Т. Ердогана, який показав частотність функціонування аспетуалізатора *bulunmak* на рівні 22,5%. Найбільше дієслово функціонує у перифрастичних формах у синтаксичній ролі присудка – 77% випадків використання:

Böylece 60 büyükşehir ve il belediye başkanımızın ismini açıklamış bulunuyoruz. [14]. – *Таким чином, ми оприлюднили імена 60 мерів та очільників районних мерій.*

Цей аспетуалізатор найчастіше функціонує у результативному виді перифрастичних форм. Як стверджує Ф.С. Байрактар, здебільшого перевага використання форми *miş bulunmak* зумовлена метою висловлення категоричності в офіційному стилі [7, с. 707]. Однак у художньому стилі в певних комунікативних ситуаціях форми реалізують семантику каяття, розчарування тим, що вже не можна змінити.

Проте у межах офіційного дискурсу перифрастичні форми дієслова із аспетуалізатором *bulunmak* іноді використовуються для реалізації комунікативної тактики ухиляння, оскільки персоніфікація дипломатичного партнера при повідомленні негативної інформації або засудженні певних дій не відповідає дипломатичному етикету. Тому здебільшого перифрастична форма з аспетуалізатором *bulunmak* стає зручним механізмом для повідомлення інформації негативного характеру:

Yaralıların Türkiye'ye nakledilmesi için her türlü tedbiri almış bulunuyoruz [16]. – *Нами вже вжито усіх необхідних заходів для транспортування поранених до Туреччини.*

Основною метою промов є вплив на суспільну думку. Наприклад, промовою може бути парламентський виступ як публічне намагання переконати аудиторію в доцільності певної ідеї, заходів, дій. Для цього використовуються оригінальні пропозиції, аргументи, несподівані думки, емоційний виклад, швидка реакція, рамка мовного етикету. [5, с. 236]. Одним із способів впливу на

громадську думку, який може бути реалізований за допомогою перифрастичних форм, є свідоме підкреслення результату виконання дії на певний момент. Така тактика допомагає створити позитивну картину в уявленні реципієнта інформації:

Maddi ve manevi anlamda üretkenliğini devam ettiren yaşlılarımız kendileriyle birlikte topluma da çok büyük katkıda bulunmuş oldu [13]. – *Наші люди старшого віку, які продовжують підтримувати свою продуктивність у фізичному та розумовому аспектах, вже зробили великий внесок у суспільство за рахунок себе самих.*

Надзвичайно важливим для аориста у промові є прагнення переконати реципієнтів інформації у її правильності, дійсній реалізації процесу. Саме така комунікативна мета сприяє збільшенню частотності функціонування перифрастичної форми на *-makta ol/bulun* у текстах офіційних промов, оскільки одним із компонентів понятійної семи афікса *-makta* є твердження, що не підлягає сумніву:

Türkiye'nin Avrupa Birliğine yapacağı stratejik, ekonomik ve kültürel katkılar konusunda Avrupa kamuoylarındaki bilinç düzeyin artmakta olması temnuniyet vericidir [9, с. 380]. – *Надзвичайно приємним є те, що постійно збільшується рівень суспільної свідомості Європи щодо внеску до Європейського Союзу, який Туреччина здійснюватиме у стратегічному, економічному, культурному планах.*

Серед засобів, якими досягається емоційна виразність офіційних промов, окрім лексичного складу, можна визначити синтаксичну будову. Крім того, важливу роль відіграють способи реалізації модальних значень. Отже, перифрастичні форми стають зручним механізмом для синтаксичного моделювання комунікативних цілей з огляду на бівербальність конструкції, яка дозволяє реалізувати набір аспетуальних значень та володіє синтаксичною валентністю і не має обмежень у поєднанні з афіксами для реалізації модальних значень. Водночас конструкції дозволяють подати інформацію у вигляді, регламентованому протокольними нормами та нормами ввічливості:

Böylece yeni yılın hamdolsun bu müjdelere karşılanmış olması bütün hanelere de inşallah sevinç, bereket getirmiş olacaktır [12]. – *Таким чином, той факт, що новий рік зустріли з благими й світлимими новинами, обов'язково принесе радість та благо, дасть Аллах, до всіх домівок.*

Однією із важливих тактик формування позитивної позиції в аудиторії є впевненість у майбутньому, у досягненні позитивного результату, орієнтир на чітку реалізацію певних дій задля

досягнення результату. Така комунікативна мета збільшує частотність функціонування результативного виду у перспективі, оскільки використання результативності у майбутньому часі надає можливість представляти очікувані події як вже звершені:

<...> *hepimizin Türkiye'deki hayat standartları düzelecek, herhangi bir AB ülkesindeki standartlara ulaşmış olacak halkımızın günlük şikayetleri düzelecektir* [9, с. 396]. – <...> *покращить стандарт нашого спільного життя в Туреччині, усуне скарги на загальний рівень життя нашого населення, який досягне рівня стандартів будь-якої країни ЄС.*

Базуючись на аналізі частотності вживання перифрастичних форм дієслова, потрібно зазначити, що проспективний вид на *-acak ol-* трапляється рідше, але виконує важливу комунікативну роль наголошення на факті планування реалізації певної дії. Найчастіше він функціонує як означення для підкреслення значення мети, плану набуття об'єктом або суб'єктом певної ознаки тощо:

Bunu en iyi bilecek olan bu olguyu yaşayan ve yaşatan siz Bulgarlılarsınız [9, с. 595]. – *Кому як не вам, болгарам, які цю подію пережили і не дали про неї забути, доведеться знати про це.*

Важливу роль відіграють перифрастичні форми у вигляді дієприкметників, які не лише вказують на ознаку предмета чи особи, а й відображають суть процесу набуття цієї ознаки:

Bu çerçevede, taraflarca kabul edilmiş olan Yol Haritası, kaçırılmaması gereken bir fırsattır [9, с. 492]. – *У цих рамках прийнята до цього Дорожня карта є нагодою, яку не можна пропустити.*

Через функціонування континуальних перифрастичних форм аорист досягає комунікативної мети залучення реципієнта до процесу як спостерігача, створюючи в його уяві враження, що дія реалізується на його очах:

Bugün, Türkiye'de tabuların yok olması, eskiden tartışılmaya bile cesaret edilmeyen birçok konunun bugün ya üstesinden gelinmiş ya da üzerinde çalışılıyor olması bizi daha mı güçsüz kılmıştır? [9, с. 689]. – *Те, що зараз в Туреччині немає табу, той факт,*

що більшості питань, які раніше боялись навіть винести на обговорення, зараз або торкаються, або вони перебувають у процесі опрацювання, хіба це зробило нас слабкішими?

Тексти політичних промов характеризуються широким використанням дієприкметників, інфінітивів та усічених інфінітивів. Функціонування перифрастичних форм у вигляді інфінітивів та усічених інфінітивів у текстах політичних промов є вмотивованим, оскільки такі граматичні конструкції надають, з одного боку, можливість реалізувати сукупність аспектуальних значень, а з іншого, – мають здатність передавати ідею процесу у чистому вигляді:

Şu anda huzurunuzda doğrudan milletin oyuyla seçilmiş bir Cumhurbaşkanı olarak bulunuyor olmam dahi, milli iradenin gücünün nerelere ulaştığını gösteriyor [15]. – *Саме те, що я у цей момент перебуваю перед вами як Президент, обраний шляхом безпосереднього народного голосування, показує, чого сягає сила народного волевиявлення.*

Висновки. Отже, перифрастичні форми функціонують в усному офіційному політичному дискурсі протягом тривалого періоду. Хоча на початку двадцятого століття частотність їх функціонування була значно меншою від потенційно можливої, вони виявляють чітку тенденцію до збільшення свого функціоналу у межах усного офіційного мовлення. Завдяки бівербальній будові ці форми, з одного боку, реалізують сукупність аспектуальних значень, а з іншого, – володіють абсолютною синтаксичною валентністю, що робить їх зручним інструментом реалізації прагматичних комунікативних стилей. У політичних промовах спостерігається різке збільшення частотності функціонування аспектуалізатора *bulunmak*, що пояснюється його понятійним компонентом. Велику частотність функціонування виявляють результативні форми майбутнього часу для реалізації результативності у перспективі. Також широко використовуються континуальні форми з метою переконання реципієнта у процесі реалізації певної дії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гузев В.Г. Очерки по теории тюркского словоизменения: глагол (на материале староанатолийско-тюркского языка). Ленинград : Изд. ЛГУ, 1990. 164 с.
2. Бурмістенко Т.В. Комунікаційна специфіка французької офіційної промови. Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики : збірник наук. праць / відп. ред. Н.М. Корбозерова. 2014. С. 151–155.
3. Михайлов М.С. Исследования по грамматике турецкого языка: перифрастические формы турецкого глагола ; Акад. наук СССР. Ин-т народов Азии. Москва : Наука, 1965. 131 с.
4. Насилов Д.М. К вопросу о перифрастических формах глагола в древнетюркских языках. Вопросы языкознания. 1960. № 3. С. 93–97.

5. Самойлова І.В., Подвойська О.В. Лексичні особливості політичних промов. Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Серія «Філологічні науки». 2016. Кн. 1. С. 235–238. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzfn_2016_1_47.
6. Aslan S. Türkiye Türkçesinde ol- yardımcı fiili yapıların Görünüş-Zaman bildirimindeki işlemleri. Bilig. Guz 2012, sayı 63. S.11–30. URL: <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423873006.pdf> (дата звернення: 05.11.2017 р).
7. Bayraktar F.S. Mış bulunmak yapısı üzerine. URL: Turkish Studies – 2009, s. 688–709. URL: [http://www.turkishstudies.net/Makaleler/467286094_42bayraktarfatmasibel1813\(D%C3%BCzeltme\).pdf](http://www.turkishstudies.net/Makaleler/467286094_42bayraktarfatmasibel1813(D%C3%BCzeltme).pdf) (дата звернення: 03.01.2017 р).
8. Demir T. Türkçe Dilbilgisi. Ankara, Kurmay Kitap Yayın Dağıtım, 2013. 740 s.
9. Gül A.Yeni Yüzyılda Türk Dış Politikasının Ufukları. T.C. Dışleri Bakanlığı Yayını, Ankara. 2007. 720 s.
10. Korkmaz Z. Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi). Ankara. TDK, 2009. 1124 s.
11. Meclisi Mebusan zabıt ceridesi. DEVRE: 2 CtLT: 2. İÇTİMA SENESİ: 1. URL: <https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/MECMEB/mmbd02ic01c002/mmbd02ic01c002ink047.pdf> (дата звернення: 03.01.2017 р).
12. Recep Tayyip Erdoğan. Ak parti toplantısında yaptıkları konuşma. 26.12.2018. URL: <https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/100313/ak-parti-grup-toplantisinda-yaptiklari-konusma> (дата звернення: 20.02.2017 р).
13. Recep Tayyip Erdoğan. Birinci Yaşlılık Şûrasında Yaptıkları Konuşma. 20.02.2019. URL: <https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/102074/birinci-yaslilik-s-rasinda-yaptiklari-konusma> (дата звернення: 20.02.2017 р).
14. Recep Tayyip Erdoğan. AK Parti Grup Toplantısında Yaptıkları Konuşma. URL: <https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/99979/ak-parti-grup-toplantisinda-yaptiklari-konusma> (дата звернення: 20.02.2017 р).
15. Recep Tayyip Erdoğan. 10 Kasım Gazi Mustafa Kemal'i Anma Töreninde Yaptıkları Konuşma 10.11.2016. URL: <https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/61155/10-kasim-gazi-mustafa-kemali-anma-torende-yaptiklari-konusma> (дата звернення: 21.02.2017 р).
16. Recep Tayyip Erdoğan. Recep Tayyip Erdoğan'ın 1 Haziran 2010 tarihli AK Parti grup toplantısı konuşması. URL: https://tr.wikisource.org/wiki/Recep_Tayyip_Erdo%C4%9Fan%27%C4%B1n_1_Haziran_2010_tarihli_AK_Part_i_grup_toplant%C4%B1s%C4%B1_konu%C5%9Fmas%C4%B1 (дата звернення: 21.02.2017 р).